

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ГАЛАТІВ

Вітання галатам

1 Від Павла, апостола, не призначеного людьми, ані посланого ними. Я апостол від Ісуса Христа і Бога Отця, Який воскресив Його з мертвих. **2** Разом з усіма братами своїми я шлю листа цього церквам галатським.

3 Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого, і від Господа Ісуса Христа. **4** Він віддав Себе для прощення гріхів наших, щоб визволити нас із того лихого світу, в якому ми живемо. Така воля Бога, Отця нашого. **5** Слава Йому на віки вічні! Амінь.

Є лиш одна істинна Добра Звістка

6 Я здивований, що ви так скоро відвертаєтеся від Того, Хто покликав вас благодаттю Христовою, і звертаєтеся до іншого благовістя. **7** Насправді ж це зовсім не благовістя. Деякі люди заплутують вас, перекручуючи Добру Звістку про Христа. **8** І навіть якщо проповідь йтиме від нас або якогось посланця з неба, але вона суперечитиме тому, що ми благовіщали, то хай той проповідник буде проклятий. **9** Говорили ми це й раніше, і тепер я знову повторюю: якщо хтось проповідує вам благовістя, відмінну від тієї, що ви прийняли, то нехай він буде проклятий.

10 У людей я шукаю схвалення, чи в Бога? Чи намагаюсь я догоджати людям? Аби я догоджав людям, то не був би слугою Христовим.

Павлова сила йде від Бога

11 Браття, я хочу, щоб ви знали, що Добра Звістка, яку я вам проповідував, — не від людей. **12** Бо я прийняв її не від людини, і не людина мене навчила її. Ісус Христос явив її мені.

13 Ви чули про моє попереднє життя в юдаїзмі. Ви знаєте, що я жорстоко переслі-

дував церкву Божу, намагався зруйнувати її. **14** У своєму служінні юдейській релігії я випереджав багатьох своїх однолітків, бо був надзвичайно відданий ученню своїх прабатьків.

15 Та Бог, який вибрав мене ще до мого народження, покликав мене милістю Своєю служити Йому. **16** І коли Бог явив мені Сина Свого, щоб я проповідував Добру Звістку про Нього поміж поганями, я не радився ні з ким з людей. **17** Не ходив я і до Єрусалима, до апостолів, що вже були обрані до мене. Натомість я подався до Аравії, а потім повернувся в Дамаск.

18 Після трьох років я пішов до Єрусалима, щоб познайомитися з Петром. Провів я з ним п'ятнадцять днів. **19** І нікого з інших апостолів я не бачив, окрім Якова, брата Господнього. **20** (Клянусь перед Богом, я не брешу про що пишу вам!). **21** Потім я вирушив до Сирії та Киликії¹. **22** Та Христовим церквам, що в Юдеї, я не був відомий особисто. **23** Вони лише чули, що люди казали: «Цей чоловік, що раніше переслідував нас, зараз проголошує віру, яку колись хотів зруйнувати.» **24** І вони славили Бога через мене.

Інші апостоли визнають Павла

2 Через чотирнадцять років я знову пішов до Єрусалима разом із Варнавою, взявши з собою й Тита². **2** Пішов я, оскільки Бог відкрив мені, що я мушу йти. І я приніс людям в Єрусалимі Добру Звістку, яку я проповідую поміж поганями. Але поперше я потайки приніс її людям, яких ви дуже поважаєте. Робив я так для того, щоб мій труд — минулий і теперішній — не був

¹Киликія територія на південному сході Малої Азії.

²Варнава й Тит співробітники Павла в його подорожах.

марним. ³Навіть Титу, що був зі мною, не довелося робити обрізання¹, хоч він і грек.

⁴Його змушували бути обрізаним через лжебратів, які таємно вкралися до нас, щоб стежити за свободою, яку ми маємо у Христі. Вони хочуть нас поневолити. ⁵Та ми не піддалися, й не підкорилися їм, щоб істина Доброї Звістки лишилася для вас. ⁶Але ті, кого ви так поважаєте, не додали нічого до Доброї Звістки, яку я проповідую. Хоч би ким вони були для мене — немає жодного значення. Всі люди рівні перед Богом. Принаймні я від тих людей не мав ніякої користі.

⁷Навпаки, вони визнали, що мені було доручено проповідувати Добру Звістку серед поган, так само, як Петрові — серед юдеїв. ⁸Бо Той, Хто зробив Петра апостолом серед юдеїв, зробив мене апостолом серед поган. ⁹Тож Яків, Петро та Іоан, яких ви вважаєте стовпами церкви, визнали ту милість, яку дарував мені Бог. Вони подали мені й Варнаві праву руку єднання і погодилися, що ми проповідуватимемо поганам, а вони — юдеям. ¹⁰Вони просили нас лише пам'ятати про вбогих. Я й сам уже був занепокоєний їхнім становищем і прагну дбати про них.

Павло доводить, що Петро був неправий

¹¹Та коли Петро прийшов до Антіохії, я відкрито виступив проти нього. Петро був неправий. ¹²Перед тим, як люди прийшли від Якова, Петро їв разом із поганами. Але коли вони прибули, він відвернувся від поган. Петро боявся людей, які захищали обрізання. Ті ж, у свою чергу, вважали, що поган слід обрізати. ¹³Інші юдеї також пристали до нього в його лицемірстві. Та так, що навіть і Варнава був введений в оману.

¹⁴Коли я побачив, що вони не поводяться згідно з істиною Доброї Звістки, то перед усіма сказав Петрові: «Коли ти, юдею, живеш, як поганин, а не як юдею, то як же ти можеш примушувати поган дотримуватися юдейських звичаїв? ¹⁵Ми юдеї за народженням і не належимо до «поган-грішників». ¹⁶Однак ми знаємо, що людина

буде виправдана перед Богом не за те, що дотримується Закону, а віру в Ісуса Христа. Тож ми повірили в Ісуса Христа, щоб бути виправданими вірою в Христа, а не тому, що дотримувалися Закону. Нікого не буде виправдано перед Богом за дотримання Закону.

¹⁷Поки ми шукаємо виправдання в Христі, ми самі виявляємося грішниками, то хіба це означатиме, що Христос сприяє гріху? ¹⁸Зовсім ні. Коли я знову починаю навчати того, від чого відмовився раніше, то стаю грішником. ¹⁹Бо з допомогою Закону я «вмер» для Закону, щоб жити для Бога. Я розіп'ятий разом із Христом.

²⁰Тож я вже не живу, але Христос живе в мені. А що живу я нині у своєму тілі, то в вірі в Сина Божого, який полюбив мене і віддав Себе заради мене. ²¹Я не відрікаюся від дару Божого, бо коли праведність перед Богом досягається через Закон, то Христос помер даремно!

Благословення Боже приходить через віру

ЗО нерозумні галати! Хтось зачарував вас, хоча на ваших очах Христа проголосили розіп'ятим! ²Лише одне я хочу дізнатися від вас: чи одержали ви Духовний дар, дотримуючись Закону, чи слухаючи Добру Звістку і повіривши в неї. ³Чи ви вже такі нерозумні, що життя, яке почали з Духом Святим, зараз намагаєтеся закінчити людськими зусиллями? ⁴Невже ви стільки вистраждали — і даремно? Сподіваюся, що ні! ⁵Хіба Бог, Який дарує вам Духа Святого і творить чудеса серед вас, робить усе це через те, що ви дотримуетесь Закону? Чи може через те, що ви слухали Добру Звістку і повірили в неї? ⁶Як у Святому Письмі сказано про Авраама: «Він повірив у Бога, і був цим виправданий перед Ним»².

⁷Вам слід знати, що ті, хто вірить, є справжніми нащадками Авраамовими. ⁸У Святому Письмі провіщено, що Бог виправдає поган завдяки їхній вірі. І Він перший виявив Авраамові Добру Звістку: «Всі народи благословенними будуть через тебе»³. ⁹Тож усі, хто вірить, благословенні разом з Авраамом, який повірив. ¹⁰А хто залежить від Закону — ті під прокляттям.

¹Обрізання Кожному юдейському хлопчику обрізали крайню плоть. Це робилося на знак договору між Господом і Авраамом.

²Він ... перед Ним Буття 15:6.

³Всі ... тебе Буття 12:3.

Бо як сказано у Святому Письмі: «Прокляті, хто не дотримується всього написаного в книзі Закону»¹. ¹¹Тож зрозуміло, що нікого не буде виправдано перед Богом через Закон, бо як сказано у Святому Письмі: «Праведний житиме вірою»². ¹²Закон не оснований на вірі. Навпаки. Як сказано у Святому Письмі: «Хто виконує заповіді, той житиме за ними»³.

¹³Христос звільнив нас від прокляття Закону, взявши прокляття наше на Себе, бо як сказано у Святому Письмі: «Проклятий кожен, хто висить на дереві»⁴. ¹⁴Христос звільнив нас, щоб благословення Авраамове було дароване поганам через Ісуса Христа, щоб через віру ми отримали обітницю Духа.

Закон і обітниця

¹⁵Браття, хочу навести вам приклад із повсякденного життя. Ніхто не може ні скасувати угоду між людьми, ні додати щось до неї після того, як вона була затверджена. ¹⁶Авраамові та його нащадкові були дані обітниці. Сказано «його нащадкам», не як багатьом людям, а одній людині — «і нащадкові твоєму»,⁵ яким є Христос.

¹⁷Ось що я маю на увазі! Закон, що з'явився чотириста тридцять років по тому, не міг скасувати угоди, яка була підтверджена Богом. Отже, Закон не міг скасувати обітницю. ¹⁸Тож якби спадщина залежала від Закону, то не була б заснована на обітниці. Бог же дарував її Авраамові через обітницю. ¹⁹Навіщо ж тоді Закон? Його було додано внаслідок порушень, щоб він діяв, поки не прийде Той, Якому була дана обітниця. Закон було проголошено через ангелів з допомогою Мойсея як посередника. ²⁰Але посередник не є представником чогось одного. Бог же єдиний (і Його обітниці не залежать ні від кого).

Призначення Мойсєєвого Закону

²¹Чи означає це, що Закон проти Божих обітниць? Звісно, ні! Бо якби було даровано Закон, що міг би давати життя людям, то

праведність Божа прийшла б від цього Закону. ²²Але Святе Письмо проголосило, що весь світ перебуває під владою гріха. Отже, обітниця може бути дана вірою тим, хто вірить в Ісуса Христа.

²³До приходу цієї віри ми були під охороною Закону, у в'язниці — аж доки не настав час вірі відкритися нам. ²⁴Тож Закон був нашим охоронцем. Закон мав привести нас до Христа, щоб ми змогли виправдатися перед Богом вірою своєю. ²⁵А зараз, коли ця віра прийшла, ми вже не є під наглядом охоронця.

²⁶Бо усі ви — Божі діти через віру в Ісуса Христа. ²⁷Бо усі ви, хто хрестився в Христі, в Христа одяглися. ²⁸Немає різниці між юдеєм і поганином, рабом і вільною людиною, чоловіком і жінкою. Бо всі ви єдині в Ісусі Христі. ²⁹І якщо ви належите Христу, то ви Авраамові нащадки і спадкоємці, згідно з обітницею, даною Авраамові Богом.

Про Павлову любов до галатських християн

4Ось що я хочу сказати. Поки спадкоємець іще дитина, він нічим не відрізняється від раба, хоч і володіє всім. ²Він перебуває під охороною опікунів і домашніх слуг, аж доки не настане час, призначений його батьком. ³Так само й ми, поки були «дітьми», то були поневолені непотрібними правилами цього світу.

⁴Та коли настав час, Бог послав Сина Свого, Який був народжений від жінки і жив за Законом. ⁵Бог послав Його, щоб Він визволив тих, хто жив під Законом, щоб Бог усиновив нас. ⁶А через те, що ви Його діти, Бог послав Дух Сина Свого у ваші серця. І той Дух гукає: «Авво!»,⁶ тобто «Отче».

⁷Тож ти більше не раб, а син. А якщо ти син, то Бог також зробив тебе Своїм спадкоємцем. ⁸У минулому, коли ви не знали Бога, ви були рабами богів, що насправді не були богами. ⁹Але тепер, коли ви пізнали Бога (вірніше, коли ви стали відомі Богу), то чому ж ви вертаєтеся до тих немічних та непотрібних правил, яким

¹Прокляті ... Закону Повторення Закону 27:26.

²Праведний житиме вірою Авакум 2:4.

³Хто ... за ними Левит 18:5.

⁴Проклятий ... дереві Повторення Закону 21:23.

⁵Вірш 16 Буття 13:15.

⁶«Авва» з арамейської «батько».

знову намагаєтеся служити? ¹⁰Ви дотримуетесь певних днів, місяців, періодів та років.

¹¹Я боюсь за вас! Чи марним був мій труд для вас? ¹²Браття, я вас благаю! Будьте такими, як я. Адже після всього я став таким, як ви. Раніше ви ставилися до мене досить добре.

¹³Ви знаєте, що вперше я прибув до вас хворим і в немочі тіла свого проповідував Добру Звістку. ¹⁴Тож мій тілесний стан був великим випробуванням для вас, та ви не погордували мною, ані зневажили мене. Ви прийняли мене, мов ангела Божого, неначе Самого Ісуса Христа! ¹⁵То де ж поділася ваша радість? Я можу засвідчити, що якби ви змогли, то повиймали б свої очі й віддали б їх мені. ¹⁶Чи, може, я став вашим ворогом, кажучи правду?

¹⁷Ті, хто бажає, щоб ви дотримувалися Закону, дуже завзяті, але нещирі у своїх діях. Вони намагаються розлучити нас із вами і привернути вас на свій бік. ¹⁸Це завжди добре, коли хтось зацікавлений у тобі. Але тільки тоді, коли це з добрими намірами. Це добре завжди, а не лише на той час, поки я між вами.

¹⁹Дорогі мої діти, заради вас я знову терплю муки народження. І терпітиму, аж доки ви не впадете до Христа. ²⁰Хотів би я бути серед вас зараз і поговорити якось інакше, бо не знаю, що й подіяти з вами.

Ми сини вільної жінки

²¹Скажіть мені, ви, що хочете бути під Законом, хіба ви не чуєте, що каже Закон? ²²А сказано, що в Авраама було двоє синів. Один від рабині, а другий — від вільної жінки. ²³Той, що народжений був від рабині, народився звичайно. Той же, що народжений був від вільної жінки, народився завдяки обітниці Божій.

²⁴Ця історія має приховане значення. Ці дві жінки уособлюють дві угоди. Одна з них іде від гори Синай і дає початок дітям, приреченим на рабство. Ця угода уособлює в собі Агар¹. ²⁵Агар символізує гору Синай, що в Аравії, і відповідає сучасному Єрусалимові, бо вона перебуває в рабстві разом зі своїми дітьми. ²⁶Небесний же

Єрусалим — вільний. Він є матір'ю всім нам. ²⁷Бо сказано у Святому Письмі:

«Радій неплідна,
що не народжувала.
Втішайся й радісно співай,
що мук пологових не мала,
адже дітей багато більше
в покинутої, ніж у заміжньої».

Ісаїя 54:1

²⁸Ви ж, брати, подібно Ісааку² діти, народжені через Божу обітницю. ²⁹Народжений звичайним способом переслідував того, хто народився волею Духа. Так було тоді, так є й тепер. ³⁰А що сказано у Святому Письмі? «Прожени геть рабиню і сина її, бо син цієї жінки-рабині не буде спадкоємцем разом із сином вільної жінки»³. ³¹Тож, брати мої, ми не діти рабині, але діти вільної жінки.

Бережіть свою свободу

5Христос визволив нас, щоб ми могли жити вільно. Будьте непохитні, й не дозволяйте знову впрягти себе в рабське ярмо.

²Послухайте! Я, Павло, кажу вам, якщо ви робите обрізання, то Христос нічим вам не зарадить. ³Ще раз кажу всім тим, хто піддається обрізанню, що вони мусять дотримуватися всього Закону. ⁴Ті з вас, хто намагається виправдатися перед Богом через Закон, не мають нічого спільного з Христом. Ви поставили себе поза милістю Божою.

⁵Бо ми за допомогою Духа, вірою, з нетерпінням чекаємо, щоб збулася наша надія — наше виправдання перед Богом. ⁶В Христі ні обрізання, ні необрізання нічого не варті єдина річ, яка має вартість — це віра, що діє через любов.

⁷Ви добре йшли шляхом християнським. Хто ж завадив вам коритися правді? ⁸Не від Того, Хто покличе вас, іде це переконання — збачити з обраного шляху. ⁹«Мала заковаска заковашує все тісто».

¹⁰Я впевнений в вас перед Господом. Ви будете мислити не інакше, як я навчив вас. Той же, хто зводить вас, терпітиме свою кару, хоч би хто б він був.

²Ісаак — син Авраама від Сарри, його дружини.

³Прожени ... жінки — Буття 21:10.

¹Агар — рабиня Авраама, яка народила йому сина Ізмаїла.

¹¹Браття, якщо я все ще сповідаю обряд обрізання, як дехто стверджує, то чому ж мене досі переслідують? Якби це було так, тоді принадність хреста зникла б. ¹²Хай ті, хто підбурюють вас, самі себе каструють на додаток до обрізання!

¹³Та вас, браття, Бог покликав до вільного життя. Однак хай ваша воля не стане приводом для задоволення вашої гріховної природи. Краще служіть один одному з любов'ю. ¹⁴Бо весь Закон зводиться до одного, а саме: «Любіть ближнього свого, як любите себе самого»¹. ¹⁵Але якщо ви гризете й пожираєте одне одного, то стережіться, аби не прийти до взаємознищення!

Дух і людська натура

¹⁶Але я кажу вам хай Дух керує вашою поведінкою. Тоді ви не задовольнятимете бажання своєї гріховної природи. ¹⁷Бо все, чого вона бажає, — проти Духа. Все ж, чого Дух бажає, — проти гріховної природи. Це дві протилежні речі. Отже, ви не можете робити те, що хочеться. ¹⁸Але якщо ви керовані Духом, то непідвладні Закону.

¹⁹Очевидні вчинки нашої гріховної природи. То є блуд, нечистота і розпуста. ²⁰То є поклоніння бовванам, чаклунство, ненависть, суперечки, ревності, гнів, себелюбство, розбрат, ересі. ²¹То є заздрість, пияцтво, оргії і тому подібне. Зважаючи на все це, я застерігав вас і застерігаю: якщо хто чинить таке, той не успадкує Божого Царства. ^{22–23}Дух же породжує любов, радість, мир, терпіння, доброту, великодушність, довір'я, лагідність і самовладання. Проти цього немає Закону.

²⁴Хто належить Ісусу Христу, ті розіп'яли свою гріховну природу з її пристрастями й бажаннями. ²⁵Раз Дух є джерелом нашого нового життя, слідуймо Духові. ²⁶Не будемо чванливими, не будемо гнівити одне одного, не будемо заздрити одне одному.

Допомагаймо одне одному

6Браття, якщо хтось впаде в гріх, то ви, гріховні, маєте повернути його на шлях праведний. Робіть це лагідно і пильнуйте себе, бо також можете бути спокушені.

²Допомагайте одне одному нести тягар, і так виконаєте закон Христовий.

³Якщо хто сповнений відчуттям своєї важливості, коли насправді він — ніщо, той обманює себе. ⁴Кожен має сам бути суддею своїх вчинків, і тоді він зможе пишатися своїми досягненнями, не порівнюючи себе ні з ким. ⁵Бо кожен має нести свій власний тягар.

⁶Той, кого навчають послання Божого, мусить ділитись усіляким добром з учителем своїм. ⁷Не обманюйте себе. Бога перехитрувати не можна. Бо що посієш, те й пожнеш. ⁸Хто сіє на полі своєї гріховної природи, той пожне руїну. А хто сіє на полі Духа, той пожне від Духа вічне життя.

⁹Творімо добро невтомно, і пожнемо тоді вчасно, якщо не знесилимося й не відступимо. ¹⁰Тож, маючи таку нагоду, творімо добро всім людям, особливо нашим братам по вірі.

Павло закінчує своє послання

¹¹Погляньте, якими великими літерами я власноручно пишу вам це послання. ¹²Всі ті, хто прагнуть справляти добре враження, намагаються примусити вас зробити обрізання. Та роблять вони це лише для того, щоб уникнути переслідувань за хрест Христовий. ¹³Адже навіть ті, хто робить обрізання, самі не дотримуються Закону, а лише від вас цього вимагають. І все це для того, щоб похвалитися, що ви підкорилися їм.

¹⁴Я ж не буду вихвалитися ніколи й нічим, окрім хреста Господа нашого Ісуса Христа! Через той Хрест весь світ був розіп'ятий для мене, а я був розіп'ятий для світу. ¹⁵Бо ні обрізання, ні необрізання не мають ніякого значення. Що справді важливе — це нове створіння Боже.

¹⁶Отже, нехай буде мир і милість, всім тим, хто дотримується цього правила, тобто Божому Ізраїлю.

¹⁷І нарешті я прошу, щоб ніхто більше не обтяжував мене нічим, бо я вже ношу на тілі своєму рани Христові. ¹⁸Нехай благодать Господа нашого Ісуса Христа буде з духом вашим, брати мої! Амінь.

¹Любіть ... самого Левит 19:18.